

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15032807	IES do Milladoiro	Ames	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Relixión católica	1º ESO	1	35

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	15
4.2. Materiais e recursos didácticos	16
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	17
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	17
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	18
6. Medidas de atención á diversidade	18
7.1. Concreción dos elementos transversais	20
7.2. Actividades complementarias	21
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	22
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	24
9. Outros apartados	25

1. Introducción

Esta programación didáctica foi deseñada para se desenvolver no IES do Milladoiro sito no concello de Ames. A meirande parte do alumnado provén de centros públicos e concertados do Milladoiro e da súa contorna aínda que hai un crecente número de discentes procedentes da inmigración de diversos países de América e en menor medida de diversas nacionalidades europeas.

Tendo en conta que a finalidade da educación é contribuir a que o alumnado acade un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade; A relixión como feito inherente ao ser humano derivado da súa condición social, é fundamental neste proceso xa que da resposta a necesidades que van mais alá das ciencias empíricas dentro do respecto ao conxunto de valores nos que a persoa nace e que se denomina tradición.

O currículo de Relixión Católica contribúe á educación integral e responde á dimensión relixiosa de todo ser humano e, á vez, introduce aos estudantes na realidade á luz dunha hipótese ofrecida pola historia e a tradición promovendo o recoñecemento dun sentido da existencia en coherencia co propio desenvolvemento psicolóxico e evolutivo.

Coa incorporación da materia de Relixión ao currículo de Educación Secundaria Obrigatoria, a lexislación educativa en España é coherente coa Declaración Universal dos Dereitos Humanos de 1948, que recoñece o dereito de todos a un tempo educación integral e o dereito preferente das familias para elixir o tipo de educación para os seus fillos e fillas. Estes dereitos e liberdades fundamentais están así recoñecidos no Pacto Internacional de Dereitos Económicos, Sociais e Culturais de 1966 e a Carta de Dereitos Fundamentais da Unión Europea do 2000. A LOMLOE, ademais, no primeiro apartado do seu primeiro artigo, asegurou o cumprimento efectivo dos dereitos da infancia segundo o establecido na Convención sobre os Dereitos do Neno. Son referencias básicas do dereito internacional ratificadas polo Estado español. Cúmrese así o establecido na Constitución española de 1978 no seu Título primeiro sobre dereitos e liberdades fundamentais, no referido á liberdade relixiosa e o dereito á educación. Neste marco, o ensino da Relixión Católica propónse como materia curricular de oferta obrigatoria para os centros escolares e de libre elección para as familias. Forma parte da proposta educativa necesaria para o pleno desenvolvemento da personalidade dos alumnos e alumnas. O currículo da materia de Relixión Católica é resultado dun fecundo diálogo da Teoloxía, fonte epistemolóxica que proporciona os saberes básicos esenciais para unha formación integral na escola inspirada na visión cristiá da vida, con outras fontes curriculares, especialmente a psicopedagóxica, que orientan o necesario proceso educativo na Educación Secundaria Obrigatoria. O deseño curricular da materia de Relixión Católica tivo en conta o contexto global que está a vivir a educación nas primeiras décadas do século XXI: dialogou co marco europeo de educación nas súas competencias clave de 2018 e quere integrarse no seu horizonte de 2025, deixouse interpelar pola sensibilidade dos obxectivos de desenvolvemento sostible e a cidadanía global e intercultural, e tivo en conta a oportunidade de re-imaginar os futuros da educación priorizando o aprender a ser e a vivir con outros. Á vez, deixouse afectar polos compromisos do Pacto Educativo Global, promovido pola Igrexa católica, que subliña a centralidade da persoa nos procesos educativos, escóita das novas xeracións, a acollida de todas as realidades persoais e culturais, a promoción da muller, a responsabilidade da familia, a educación para unha nova política e economía e o coidado da casa común. Especialmente, o currículo de Relixión Católica ábrese ás iniciativas eclesiais da Misión 4.7, sobre a ecoloxía integral, e do Alto Comisionado para a Fraternidade Humana conformado por diversas relixións para construír a casa común e a paz mundial. Desta maneira, o ensino da relixión católica, mantendo a súa peculiaridade e a esencia do diálogo fe-cultura e fe-razón que a caracterizou na democracia, acolle os signos dos tempos e responde os desafíos da educación neste século XXI.

Facilítase unha aprendizaxe competencial dos contidos apresos, de maneira que as aprendizaxes sexan útiles para a vida dos alumnos, contribuíndo á súa formación integral e á súa inserción social.

A abordaxe dos contidos faise a través de actividades que susciten o interese dos alumnos, que promovan o diálogo e que buscan expoñer cuestións que fagan reflexionar sobre os grandes interrogantes vitais. Antes de abordar os novos contidos detéctanse os coñecementos previos do alumnado.

O proxecto é modular e flexible o que permite a creación de itinerarios de aprendizaxe que se adaptan ás particulares do novo currículo. Baséase no Deseño Universal de Aprendizaxe (DUA), para definir as situacións de aprendizaxe, os retos, os escenarios cooperativos, as estratexias de pensamento, facendo accesible a aprendizaxe a todos os alumnos.

O deseño desta programación enmárcase nun modelo educativo de tipo constructivista, que entende a educación como un proceso que pon ao alumnado en condición de revisar, modificar e reconstruír as súas categorías e estruturas mentais, para reinterpretar e reconstruír significativamente a realidade.

Trataremos de ter presente a súa realidade: cunha formación sociocultural media. No eido relixioso as máis das veces teñen unha fe herdada, rutinaria e monótona nas prácticas relixiosas, que ao mellor lles serviu de nenos, pero que agora se move entre a increencia e a indiferenza.

Pretendemos que, mediante a adquisición dunha serie de coñecementos, competencias, destrezas, valores e actitudes, o alumnado desenvolva a súa capacidade reflexivo-crítica, para chegar a ser efectivamente críticos, responsables e comprometidos coa realidade en que están inmersos.

Dende a área de Relixión pretendemos facer un aporte á dimensión do SABER, pero sen esquecer e fortalecendo e potenciando sobre todo a dimensión do SER.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar, valorar e expresar os elementos crave da dignidade e identidade persoal a través da interpretación de biografías significativas, para asumir a propia dignidade e aceptar a identidade persoal, respectar a dos outros, e desenvolver con liberdade un proxecto de vida con sentido.	1-3			1-4	1-2-4-5		2-3	3
OBX2 - Valorar a condición relacional do ser humano, desenvolvendo destrezas e actitudes sociais orientadas á xustiza e á mellora da convivencia tendo en conta o maxisterio social da Igrexa, para aprender a vivir con outros e contribuír á fraternidade universal e a sustentabilidade do planeta.	2-5	3	5	3	3	1-2-4	1	
OBX3 - Asumir os desafíos da humanidade desde unha perspectiva inclusiva recoñecendo as necesidades individuais e sociais, discerníndoos coas claves do <i>¿Reino de Deus¿</i> , para implicarse persoal e profesionalmente na transformación social e o logro do ben común.	1-5		3	1	3	3-4	1	3
OBX4 - Interpretar e admirar o patrimonio cultural nas súas diferentes expresións, recoñecendo que son portadoras de identidades e sentido, apreciando como o cristianismo se ha encarnado en manifestacións diversas, para desenvolver sentido de pertenza, participar na construción da convivencia e promover o diálogo intercultural no marco dos dereitos humanos.	4	3		2-3		3		1-2-4
OBX5 - Recoñecer e apreciar a propia interioridade, a experiencia espiritual e relixiosa, presente en todas as culturas e sociedades, comprendendo a experiencia de personaxes relevantes e valorando as posibilidades do relixioso, para discernir posibles respostas ás preguntas sobre o sentido da vida, e favorecer o respecto entre as diferentes tradicións relixiosas.	1				1-3-5	3	2	1-3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX6 - Identificar e comprender os contidos esenciais da Teoloxía cristiá, contemplando e valorando a contribución da tradición cristiá á procura da verdade, para dispoñer dunha síntese do cristianismo que permita dialogar con outras tradicións, paradigmas e cosmovisións.	2-3		4	1	4-5	1-4	3	1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Buscando as orixes	A identidade persoal ven conformada polas raíces e pertenzas que lle permiten á persoa saberse significativa par alguén. Esta situación de aprendizaxe pretende que o alumnado identifique, recoñeza e valore a súa rede de vínculos constitutivos así como a importancia de relacións auténticas para conformar a súa identidade persoal.	24	9	X		
2	Un pobo elixido	A identidade dos cristiáns provén de ser creados por Deus e conforma os dereitos e dignidade propios. Nesta situación de aprendizaxe os alumnos descubrirán a igual dignidade e a idaentidade de dos seres humanos xunto coa responsabilidade do coidado da Casa Común.	12	4	X		
3	Camiño, verdade e vida	Os ritos es costumes expresan a nosa identidade cultural. Nesta situación de aprendizaxe os alumnos descubrirán que o simbolismo da diversidade de ritos serve para expresar actitudes profunda cara a un mesmo, os outros ou Deus.	12	4		X	
4	Ensinando o camiño	A palabra permite comunicarse cos demais e con Deus a través da natureza, do interior de cada ser humano e a través da Biblia. Nesta situación de aprendizaxe os alumnos descubrirán o valor da palabra para encontrarse cos demais e con Deus na persoa de Xesús que o da a coñecer como consecuencia da súa relación e como o seguimento cristián se fundamenta no encontro con Xesús.	26	9		X	
5	Un pobo que camiña	A mediación cultural é determinante nas relacións persoais. Nesta situación de aprendizaxe os alumnos descubrirán que as	12	4			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
5	Un pobo que camiña	expresións artísticas e culturais favorecen o encontro cun mesmo, cos outros e con Deus.	12	4			X
6	Camiñar na fe	Para o noso desenvolvemento persoal precisamos do encontro cos outros. A Igrexa debe dar cumprimento ao mandato de Xesús e prestar atención preferencial aos excluídos. Nesta situación de aprendizaxe os alumnos descubrirán, seguindo o exemplo de Xesús, a importancia de saír ao encontro e en especial cos máis necesitados.	14	5			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Buscando as orixes	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	Relaciona o sentimento de pertenza co vínculo que establecemos cun grupo de persoas e a influencia na identidade persoal e reflexiona sobre a autoimaxe de si mesmo.	TI	100
CA1.2 - Identificar as características da visión bíblica sobre o ser humano, relacionándoa coa dignidade persoal, recoñecéndoa nos outros.	Descobre a historia do Pobo de Israel que comeza cos relatos da creación, identifica personaxes e feitos que deu lugar ao cristianismo. Descobre na tradición bíblica, a relación entre o nome propio coa vocación persoal e identifica o mandamento do amor como norma relacional e a igual dignidade.		
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	Comprende a importancia do respecto e de establecer normas para a mellora da convivencia e extrae conclusións sobre a ecodependencia do ser humano á luz da ecoloxía integral e do relato da Xénese. Extrae conclusións en diálogo coa ciencia sobre a importancia do coidado da natureza creada por Deus.		
CA1.4 - Desenvolver empatía e recoñecemento da diversidade persoal e social, inspirándose no ser relacional de Deus, manifestado na historia da salvación.	Descobre a historia do Pobo de Israel orixe do Cristianismo. Valora a diversidade persoal, racial e cultural, recoñecendo a igual dignidade de todos os seres humano e comprende o alcance e significado antropolóxico social e teolóxico dos encontros de Deus cos protagonistas da historia deste Pobo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	Recoñecer na fraternidade universal, que se segue da filianción divina, a razón eclesial pola que, a pesares da diversidade, todos pertencemos a unha familia común.		
CA1.6 - Analizar as necesidades sociais, identificando as situacións de inxustiza, violencia e discriminación, coas súas causas, discerníndoas segundo o proxecto do Reino de Deus, implicándose en propostas de transformación social.	Recoñece e comprende as diversas situacións que atravesou o Pobo de Deus ao longo da súa historia e que serviron de base para a sociedade na que vivimos e que se basea no proxecto do Reino de Deus e do amor incondicional.		
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	Expresa a importancia de lugar de residencia e a pertenza a unha terra na construción da identidade persoal e imaxina que contornas resultan máis humanizadoras.		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	Establece a relación entre experiencias vitais e a pregunta polo sentido. Descubre a importancia da oración para as persoas relixiosas e do coidado da interioridade para o benestar persoal.		
CA1.10 - Respectar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	Recoñece, identifica e valora a diversidade relixiosa e cultural presente no se grupo-clase e na sociedade dende a orixe do ser humano respectando as crenzas de cada quen.		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	Identifica os lugares asociados á historia do Pobo de Israel. Recoñece a presenza relixiosa e selecciona os datos e principais personaxes da Biblia que conforman a fe cristiá valorando as súas achegas na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Trazos e dimensións fundamentais da vida humana en relación coa visión cristiá da persoa. - Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e a posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - As claves bíblicas de Alianza, Pobo, e Historia na comprensión da dimensión creatural e relacional da persoa e as súas consecuencias.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais. - María, Nai de Xesús e Nai da Igrexa, testemuña da fe. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta. - As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade. - A valoración positiva da Igrexa cara á diversidade relixiosa e as súas expresións.

UD	Título da UD	Duración
2	Un pobo elixido	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar as características da visión bíblica sobre o ser humano, relacionándoa coa dignidade persoal, recoñecéndoa nos outros.	Relaciona a dignidade igual en todos os seres humanos, na creación a imaxe e semellanza de Deus. Identifica a visión bíblica do ser humano con esta dignidade.	TI	100
CA1.4 - Desenvolver empatía e recoñecemento da diversidade persoal e social, inspirándose no ser relacional de Deus, manifestado na historia da salvación.	Valorar a diversidade persoal, racial e cultural recoñecendo a igual dignidade de todos os seres humanos e comprende o alcance e significado antropolóxico social e teolóxico dos encontros de Deus cos protagonistas da historia Sagrada e con Xesús.		
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	Recoñece na fraternidade universal, que se segue da filiación divina, a razón eclesial pola que, a pesares da diversidade, todos pertencemos a unha familia común.		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	Descobre a importancia da oración e o coidado da interioridade para o benestar das persoas e as sociedades.		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	Identifica os lugares asociados á historia do Pobo de Deus e a Xesús á misión dos protagonistas valorando as súas achegas para nosa sociedade.		
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	Afonda, a partir da creación do ser humano e da súa dignidade no diálogo ciencia-fe-razón para así entender a súa fe e respectar a dos demais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida.
- Relacións fundamentais da persoa: consigo mesma, cos demais, coa natureza e con Deus.
- Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión.
- Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal.
- A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos.
- Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso.
- Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural.
- A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios.
- As claves bíblicas de Alianza, Pobo, e Historia na comprensión da dimensión creatural e relacional da persoa e as súas consecuencias.
- Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade.
- A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais.
- María, Nai de Xesús e Nai da Igrexa, testemuña da fe.
- A experiencia e as crenzas cristiás expresadas no Credo da Igrexa católica.
- Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.
- Xesucristo e a súa relación cos grupos sociais e relixiosos da época, e a súa opción preferente polas persoas máis desfavorecidas.
- As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade.

UD	Título da UD	Duración
3	Camiño, verdade e vida	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Desenvolver empatía e recoñecemento da diversidade persoal e social, inspirándose no ser relacional de Deus, manifestado na historia da salvación.	Entende, valora e recoñece a diversidade espiritual das persoas como elemento fundamental da dimensión persoal e social. Entende a Revelación como xerme espiritual.	TI	100
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	Sabe o significado dalgúns ritos e oracións propias do cristianismo e recoñece os símbolos dos sacramentos, a súa orixe e o significado bíblico dalgúns xestos. Identifica os valores cristiáns como base dos Dereitos Humanos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	Entende o significado das obras de arte e identificar as manifestacións culturais relixiosas e a súa linguaxe. Aprezo pola espiritualidade como dimensión persoal que hai que cultivar e valorar.		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	Descobre e valora a importancia da interioridade como dimensión humana a ter en conta e respectar. Identifica os principais rasgos do cristianismo e doutras relixións.		
CA1.10 - Respectar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	Identifica e respecta outras tradicións relixiosas, as súas manifestacións, ritos crenzas e símbolos. Respecta a espiritualidade dentro e fora do ámbito relixioso.		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	Comprende a Revelación cristiá e identifica a Xesucristo é o eixo central da mesma baseada no amor incondicional conforme se narra na Biblia. Coñece a historia de Xesús.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - María, Nai de Xesús e Nai da Igrexa, testemuña da fe. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta. - Xesucristo e a súa relación cos grupos sociais e relixiosos da época, e a súa opción preferente polas persoas máis desfavorecidas. - As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade. - A valoración positiva da Igrexa cara á diversidade relixiosa e as súas expresións.

UD	Título da UD	Duración
4	Ensinando o camiño	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	Entende a posibilidade da relación e a comunicación con Deus como dimensión fundamental do ser humano.	TI	100
CA1.2 - Identificar as características da visión bíblica sobre o ser humano, relacionándoa coa dignidade persoal, recoñecéndoa nos outros.	Analiza como o encontro persoal con Xesús transformou e segue a transformar as persoas. Valora o mandamento do amor en relación co respecto polos demais.		
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	Comprende a importancia da comunicación e da escoita para o desenvolvemento persoal e descobre como a tradición bíblica e o Maxisterio da Igrexa comprenden a natureza como manifestación de Deus. Valora a comunicación como eixo da convivencia en calquera ámbito social.		
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	Coñece que o anuncio do Reino se realiza en categorías comprensibles e próximas a quen vai dirixida a mensaxe. Entende a importancia da solidariedade e a responsabilidade compartida para a convivencia.		
CA1.6 - Analizar as necesidades sociais, identificando as situacións de inxustiza, violencia e discriminación, coas súas causas, discerníndoas segundo o proxecto do Reino de Deus, implicándose en propostas de transformación social.	Recoñece situacións de inxustiza. Identifica e analiza situación de inxustiza na súa contorna e propón accións en favor dos mais desfavorecidos.		
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	Relaciona as narracións orais e escritas, nos diversos xéneros literarios, como transmisoras da identidade, cultura e cosmovisións relixiosa entre persosas e xeracións.		
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	Analiza e interpreta obras de arte, comprendendo o significado dos símbolos e a experiencia relixiosa que as xerou e que transmiten.		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	Comprende o sentimento relixioso e a súa dimensión transcendente. Respecta a espiritualidade relixiosa como dimensión humana e social.		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	Identifica a Xesús como revelación plena de Deus. Recoñece a Biblia como expresión da comunicación e relación de Deus co Pobo de Israel e o ser humano.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	Afonda no diálogo ciencia-fe e no coidado da natureza nos términos que establece a ecoloxía integral. Identifica o mandamento do amor como base para o respecto á natureza e aos demais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Trazos e dimensións fundamentais da vida humana en relación coa visión cristiá da persoa. - Relacións fundamentais da persoa: consigo mesma, cos demais, coa natureza e con Deus. - Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais. - María, Nai de Xesús e Nai da Igrexa, testemuña da fe. - A experiencia e as crenzas cristiás expresadas no Credo da Igrexa católica. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta. - Dinámicas persoais e sociais que dificultan ou impiden a construción do ben común, á luz do Evanxeo e da Tradición cristiá. - As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade. - Situacións próximas de inxustiza e exclusión analizadas criticamente desde o maxisterio social da Igrexa. - Proxectos sociais da Igrexa ao longo da súa historia e a súa achega á inclusión social e á ecoloxía integral.

UD	Título da UD	Duración
5	Un pobo que camiña	4

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	Comprende a cultura como portadora de identidade e sentido. Toma conciencia do carácter universal da mensaxe cristiá e a súa capacidade de inculturarse en diferentes sociedades.	TI	100
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	Recoñece os elementos cristiáns presentes na nosa cultura, a súa orixe e significado e comprende o significado dos símbolos e a experiencia relixiosa que os xerou e que transmiten.		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	Identifica o Papel de Xesucristo como salvador e o seu papel central no cristianismo que se manifesta na arte e na cultura.		
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	Afonda no diálogo fe-cultura. Identifica os rasgos principais da fe cristiá e recoñeceos nas expresións culturais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - A experiencia e as crenzas cristiás expresadas no Credo da Igrexa católica. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
6	Camiñar na fe	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	Extrae conclusións sobre a ecodependencia do ser humano ao aveiro da ecoloxía integral. Reflexiona acerca das habilidades orientadas a mellorar a convivencia. Identifica a fraternidade cristiá como froito do mandamento do amor.	TI	100
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	Relaciona o anuncio do Reino de Deus coa misión que Xesús encomendou aos seus discípulos e á Igrexa. Recoñece a responsabilidade e a solidariedade como valores que deben sustentar a sociedade.		
CA1.6 - Analizar as necesidades sociais, identificando as situacións de inxustiza, violencia e discriminación, coas súas causas, discerníndoas segundo o proxecto do Reino de Deus, implicándose en propostas de transformación social.	Implicase en proxectos de axuda a necesitados. Valora a importancia de loitar contra a inxustiza, violencia e discriminación.		
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	Comprende as redes sociais e mundo dixital como unha expresión da cultura actual coa que o Evanxeo tamén pode dialogar. Identifica a encarnación da mensaxe cristiá na sociedade contemporánea.		
CA1.10 - Respectar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	Identifica o diálogo interrelixioso e o ecumenismo como consecuencia do mandato de Xesús. Respecta as diversas crenzas e tradicións relixiosas.		
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	Comprende a fe como unha resposta ao encontro persoal con Xesús que e vive na comunión de fe coa Igrexa. Respecto polas conviccións dos demais mantendo as propias.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Relacións fundamentais da persoa: consigo mesma, cos demais, coa natureza e con Deus. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais. - A experiencia e as crenzas cristiás expresadas no Credo da Igrexa católica. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura.

Contidos

- Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.
- Dinámicas persoais e sociais que dificultan ou impiden a construción do ben común, á luz do Evanxeo e da Tradición cristiá.
- As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade.
- A valoración positiva da Igrexa cara á diversidade relixiosa e as súas expresións.
- Situacións próximas de inxustiza e exclusión analizadas criticamente desde o maxisterio social da Igrexa.
- Proxectos sociais da Igrexa ao longo da súa historia e a súa achega á inclusión social e á ecoloxía integral.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A adquisición e o desenvolvemento das competencias clave do Perfil de saída do alumnado ao termo do ensino básico, que se concretan nas competencias específicas de cada materia ou ámbito da etapa, veranse favorecidos por metodoloxías didácticas que recoñezan ao alumnado como axente da súa propia aprendizaxe. Para iso é imprescindible a implementación de propostas pedagóxicas que, partindo dos centros de interese dos alumnos e alumnas, permítalles construír o coñecemento con autonomía e creatividade desde as súas propias aprendizaxes e experiencias. As situacións de aprendizaxe representan unha ferramenta eficaz para integrar os elementos curriculares das distintas materias ou ámbitos mediante tarefas e actividades significativas e relevantes para resolver problemas de maneira creativa e cooperativa, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión crítica e a responsabilidade.

Para que a adquisición das competencias sexa efectiva, ditas situacións deben estar ben contextualizadas e ser respectuosas coas experiencias do alumnado e as súas diferentes formas de comprender a realidade. Así mesmo, deben estar compostas por tarefas complexas cuxa resolución conleve a construción de novas aprendizaxes. Con estas situacións búscase ofrecer ao alumnado a oportunidade de conectar e aplicar o aprendido en contextos próximos á vida real. Así expostas, as situacións constitúen un compoñente que, aliñado cos principios do Deseño universal para a aprendizaxe, permite aprender a aprender e sentar as bases para a aprendizaxe ao longo da vida, fomentando procesos pedagóxicos flexibles e accesibles que se axusten ás necesidades, as características e os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.

O deseño destas situacións debe supoñer a transferencia das aprendizaxes adquiridas por parte do alumnado, posibilitando a articulación coherente e eficaz dos distintos coñecementos, destrezas e actitudes propios desta etapa. As situacións deben partir da formulación duns obxectivos claros e precisos que integren diversos saberes básicos. Ademais, deben propoñer tarefas ou actividades que favorezan diferentes tipos de agrupamentos, desde o traballo individual ao traballo en grupos, permitindo que o alumnado asuma responsabilidades persoais e actúe de forma cooperativa na resolución creativa do reto exposto. A súa posta en práctica debe implicar a produción e a interacción verbal e incluír o uso de recursos auténticos en distintos soportes e formatos, tanto analóxicos como dixitais. As situacións de aprendizaxe deben fomentar aspectos relacionados co interese común, a sustentabilidade ou a convivencia democrática, esenciais para que o alumnado sexa capaz de responder con eficacia aos retos do século XXI.

As formulacións metodolóxicas desta materia fundaméntanse, globalmente, na atención personalizada ao alumnado, na diversidade de actividades, estratexias, recursos e outros métodos didácticos; no coidado do desenvolvemento emocional e cognitivo do alumnado respectando o seu ritmo evolutivo; na aprendizaxe individualizada e cooperativa; na relación das aprendizaxes coa contorna, nun enfoque competencial orientado á acción, o emprendemento e a aplicación dos saberes. Será necesario ter en conta as condicións persoais, sociais e culturais de todos os alumnos e alumnas para detectar necesidades específicas e propoñer accións de reforzo ou ampliación, flexibilizando os procesos e garantindo a inclusión de todo o alumnado. A avaliación compréndese como parte deste proceso de ensino e aprendizaxe. A materia de Relixión Católica confire unha insubstituíble responsabilidade á figura do docente cuxa intervención é esencial na xestión do proceso de ensino, tanto na súa programación como no seu desenvolvemento e avaliación.

A didáctica da materia de Relixión Católica exposta en termos dun currículo competencial haberá de promover o protagonismo do alumnado no seu propio proceso de aprendizaxe. Algúns dos pasos para seguir nas secuencias de aprendizaxe son:

- Partir da experiencia concreta do alumno e a alumna, e da súa realidade persoal, familiar, social e cultural;
- Identificar e formular con pensamento crítico os interrogantes e cuestións que suscitan estas situacións;
- Buscar, analizar e contrastar as experiencias e interrogantes, con fontes bíblicas, o Maxisterio eclesial, o patrimonio artístico, e outras referencias do diálogo fe-cultura;
- Elaborar respostas persoais e sociais desde a liberdade individual con pleno respecto ás ideas dos demais, contrastadas cos principios do ensino social da Igrexa;
- Dialogar con outras cosmovisións e relixións, para a construción da vida en sociedades plurais e democráticas baseadas no ben común;
- Comunicar con asertividade e empatía as ideas e crenzas propias utilizando con creatividade diversas linguaxes;
- Aplicar este proceso formativo na construción da identidade persoal e do proxecto vital como preparación para a aprendizaxe para toda a vida, e na transformación social.

A diversidade de metodoloxías activas que se poden aplicar haberán de ter en conta os pasos deste itinerario pedagóxico e as competencias específicas, os criterios de avaliación e os saberes básicos, é dicir, as aprendizaxes esenciais desta materia. As orientacións metodolóxicas e para a avaliación programadas harmonizarán de forma coherente estas aprendizaxes que se propoñen na materia de Relixión Católica, as necesidades propias do alumnado, e os obxectivos de etapa e o perfil de saída.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Recursos persoais
Recursos materiais
Recursos tecnolóxicos
Recursos dixitais
Recursos espaciais

Recursos persoais: todos os profesionais do centro educativo, dende o profesorado da materia ata o profesorado titor, persoal especialista en AL e PT, departamento de orientación, mestres especialistas etc. Ademais, hai que destacar os recursos persoais externos nos cales nos podemos apoiar, como son as familias e todas aquelas organizacións institucionais que nos axuden no noso labor como docentes.

Recursos materiais: todo o material dixital interactivo amais de recursos TIC didácticos e complementarios. Traballaremos coa pizarra tradicional, coa dixital, a aula virtual, documentos dixitalizados e online. Contamos cun libro de texto como ferramenta para facilitar a aprendizaxe dos estudantes proporciona un recurso estruturado e completo que brinda a posibilidade de estudar de xeito autónomo que non será obrigatorio mercar. Entregaranse fotocopias, mapas e mapas conceptuais cando sexa preciso. Manexaremos con asiduidade a Biblia, así como fotocopias, textos, mapas ou outros que poderán ser proporcionados pola profesora e outros de reforzo, afondamento ou consulta segundo corresponda a criterio da docente en atención á diversidade e ás necesidades educativas do grupo. Contaremos con material de apoio e bibliografía de consulta na biblioteca.

Recursos tecnolóxicos: Pcs e outros dispositivos móbiles e audiovisuais, foros de discusión, tests, vídeos, infografías, ebooks, Plantillas, webinars, lives, redes sociais, blogs, podcasts, audiolibros videografías ou screencast, etc...

Recursos dixitais: plataformas. Aula virtual, enciclopedias online, app para xerar mapas mentais, vídeos educativos, libros dixitais, actividades con realidade aumentada, Youtube, padlets, taboleiros virtuais, Kahoots, Socrative, plickers para realizar actividades de repaso e avaliación, entre outros. Estes recursos poden ser de utilidade para facilitar a adquisición de contidos e reforzar a aprendizaxe. Todo o alumnado está matriculado na aula virtual. A entrega das actividades realizadas polo alumnado efectuarase, con carácter xeral, na aula virtual a través dos apartados habilitados pola profesora en cada unha das unidades.

Recursos espaciais: a propia aula ordinaria, a biblioteca do centro, o patio de recreo, laboratorios, aula de convivencia (para resolver aqueles conflitos que poidan xurdir), parte traseira do edificio, contorna e zona perimetral externa do IES para o desenvolvemento de actividades e dinámicas que requiran doutros espazos.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Entendemos a avaliación como proceso continuo, regulador, orientador e autocorrector, na medida que proporciona información sobre a adaptación do proceso educativo ás necesidades ou posibilidades dos alumnos e alumnas, favorecendo a modificación daqueles aspectos que sexan causa de desaxustes. Os docentes tamén debemos avaliar os propios procesos de ensino e a nosa práctica docente en relación ás intencións educativas e aos obxectivos planificados. Para isto utilizaremos tres tipos de avaliación que se aplicarán sucesivamente:

Avaliación inicial ou diagnóstica. Para coñecer o grao de coñecementos, desenvolvemento e aptitudes do alumno/a no momento de iniciarse a súa aprendizaxe. Con ela poderemos adaptar a aprendizaxe ao nivel de maduración de cada alumno facilitando a observación dos seus progresos futuros. Entregaremos ao alumnado un cuestionario de preavaliación no mes de setembro para identificar o punto de partida.

Directrices e instrumentos para a realización da avaliación inicial.

Realizarase unha proba escrita específica durante as primeiras semanas de curso para diagnosticar a situación de partida, coñecer as competencias coas que chega o alumnado e detectar os casos que precisen de atención á diversidade.

Os contidos desa proba serán os axeitados aos obxectivos e contidos do curso.

Esa proba escrita pode conter preguntas obxectivas ou de texto incompleto, de emparellamento e de opción múltiple; sendo de carácter informativo e carecerá de validez para a cualificación final.

Ao ser a Relixión unha materia de oferta obrigatoria para o centro e de libre elección para o alumno, estes poden acceder á materia mesmo sen tela cursado con anterioridade polo que non é necesario que acrediten coñecementos previos. Con todo, tomarase información dos coñecementos do alumnado, ao comezo do curso, a través dun cuestionario.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	24	12	12	26	12	14	100
Táboa de indicadores	100	100	100	100	100	100	100

Criterios de cualificación:

Para obter a cualificación aplicaranse os instrumentos de avaliación sinalados anteriormente. O valor numérico ben definido polos seguintes aspectos:

- 1) Valor de ponderación cuantitativa: TRABALLOS E/OU PROBAS ESPECÍFICAS orais ou escritos 50% cuantitativos
- 2) Valor de ponderación cualitativo: PRODUCCIÓN, actividades, desenvolvemento de condutas, expresión, participación e responsabilidade 50% cualitativos

Como probas específicas enténdense todas aquelas indicadas pola docente a fin de avaliar de xeito obxectivo os coñecementos tras aplicar os instrumentos de avaliación. A Producción refírese ao rendemento froito do traballo diario das actuacións e procedementos desenvolvidos. Valórase preferentemente a participación o interese, atención, creatividade e responsabilidade. O uso de táboas de indicadores permite que o alumnado participe neste proceso de

cualificación. O comportamento non é avaliábel.

A avaliación da aprendizaxe será continua, de xeito que a cualificación final da materia corresponderase e coincidirá coa da avaliación final. Para garantir unha adecuada sistemática da mesma, no caso de que a cualificación obtida sexa inferior a 5 ou de que non fora posible avaliar, poderase realizar unha única proba final ou varias, segundo se considere, con idénticos contidos e criterios de avaliación coa posibilidade de ser substituída a criterio da profesora por un ou varios traballos orixinais e individuais nas mesmas condicións.

A práctica do redondeo á alza na cualificación límitase á última avaliación. En ningún caso se poderá aplicar na primeira ou segunda avaliación a excepción de casos concretos derivados de circunstancias específicas e xustificadas.

Cando se traballe con aprendizaxe cooperativa tamén serán obxecto de ponderacións a consecución de obxectivos, compromisos persoais ou o exercicio do cargo en cada un dos plans de equipo realizados dentro dos apartados de produción e conduta.

En caso de ausencias inxustificadas ou relacionadas con condutas irresponsables, dado o reducido número de sesións desta materia, haberá que acreditar a produción correspondente á sesión omitida do xeito que se acorde coa docente a instancia do causante.

Hai que engadir 1 punto á cualificación final da avaliación se o alumno/a demostra a lectura dun dos libros propostos para lectura voluntaria, podendo chegar a engadir 0.5 puntos adicionais por cada novo libro que acredite ter lido.

Criterios de recuperación:

Dado que o proceso de avaliación do alumnado é continuo, as dificultades serán detectadas con rapidez e se facilitará que o alumnado se poña ao día co traballo non realizado ou cos saberes non adquiridos.

A avaliación será continua, cada avaliación parcial suspensa quedará superada se aproba a seguinte. No caso de chegar á terceira avaliación coa materia suspensa, a docente poderá levar a cabo una proba que verse sobre toda a materia ou esixir a entrega de tarefas específicas.

As actividades de todo o alumnado serán deseñadas pola docente respectando os contidos e estándares de aprendizaxe e facendo uso dos materiais e recursos didácticos indicados no apartado 4.2 da programación. Deberá partir dos intereses do alumnado e das necesidades observadas, respectando a diversidade e individualidade.

Darase preferencia a actividades onde o alumnado adopte una actitude activa e participativa que fomente o uso das TICs, da aprendizaxe cooperativa mediante metodoloxías que potencien a aprendizaxe baseada no pensamento visual ou de problemas, na clase invertida, gamificación, kahoots ou tarefas interactivas.

No periodo entre a terceira avaliación e a avaliación ordinaria o traballo do alumnado será individualizado de xeito que os alumnado que necesite reforzo reciba axuda nas dificultades que teña e poida superalas e os alumnado que teña superadas as tres avaliacións realice actividades de ampliación de forma máis lúdica.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Neste curso non procede este apartado.

6. Medidas de atención á diversidade

A Educación Secundaria Obrigatoria organízase de acordo cos principios de educación común e de atención á diversidade do alumnado. As medidas de atención á diversidade nesta etapa estarán orientadas a responder as necesidades educativas concretas do alumnado e ao logro dos obxectivos da Educación Secundaria Obrigatoria e a adquisición das competencias correspondentes e non poderán, en ningún caso, supoñer unha discriminación que lles impida alcanzar devanditos obxectivos e competencias e a titulación correspondente.

Nesta etapa prestarase unha atención especial á adquisición e o desenvolvemento das competencias e fomentarse a correcta expresión oral e escrita e o uso das matemáticas. A fin de promover o hábito da lectura, si no Plan Lector do centro aparece recollido, dedicarse un tempo á mesma na práctica docente desta materia.

A metodoloxía da materia de Relixión Católica terá en conta os principios do Deseño Universal para a Aprendizaxe para programar propostas didácticas compostas por prácticas de aprendizaxe, ensino e avaliación que contribúan a

enriquecer o proceso de desenvolvemento integral do alumnado, promovendo o seu progreso no recoñecemento da tradición relixiosa e cultural da contorna familiar e social, na adquisición de actitudes, valores e crenzas necesarios para a súa vida persoal e en sociedade, no crecemento interior e proxecto vital, así como na expresión das súas propias emocións e experiencias de forma respectuosa e empática xerando contornas inclusivas e interculturais. Fomentáanse así procesos pedagóxicos accesibles para todos pola diversidade de estratexias e recursos, de espazos e tempos, que se utilizan na aula e pola adaptación do currículo ás necesidades dos diferentes ritmos de aprendizaxe. No deseño das actividades desta materia terase en conta a flexibilidade do currículo, os contextos de ensino inclusivos, e a utilización de recursos accesibles para a adecuada resposta educativa a todos os alumnos concíbese a partir do principio de inclusión, entendendo que unicamente dese modo garántese o desenvolvemento de todos, favorécese a equidade e contribúese a unha maior cohesión social. A atención á diversidade é unha necesidade que abarca a todas as etapas educativas e a todos os alumnos. É dicir, trátase de contemplar a diversidade das alumnas e alumnos como principio e non como unha medida que corresponde ás necesidades duns poucos.

En cumprimento do artigo 52 da orde 8 de setembro 2021 de atención á diversidade, Elaborarase un plan específico personalizado para os alumnos que deban permanecer un ano máis no mesmo curso que incida nas dificultades detectadas no curso anterior.

En canto ás medidas de atención á diversidade, debemos ter en conta á hora de levar a cabo esta programación por un lado as medidas ordinarias, así como as medidas extraordinarias, as cales se poñerán en funcionamento unha vez esgotadas as ordinarias. Así, entre as medidas ordinarias hai que ter en conta á adecuación desta programación ás características do centro e do alumnado. Por outro lado, levaranse a cabo reforzos educativos con aquel profesorado con dispoñibilidade horaria, ademais de programas de habilidades sociais para traballar a autoestima ou a empatía, o que facilitará o traballo en equipo. Por último, en canto as medidas ordinarias hai que destacar o programa de enriquecemento curricular para aquel alumnado con altas capacidades. Por outra banda, entre as medidas extraordinarias podemos atopar: adaptacións curriculares, agrupamentos flexibles, apoio do profesorado especialista en pedagogía terapéutica ou audición e linguaxe, a flexibilización no período de escolarización, así como alumnado que no poida acudir ao centro educativo por circunstancias diversas ou unha atención educativa domiciliaria ou hospitalaria. Tendo en conta esta información sobre as medidas de atención á diversidade, levaranse a cabo aquelas que se correspondan coa diversidade da aula, como poden ser as seguintes:

- Mellorar os hábitos de estudo e as técnicas de aprendizaxe do alumnado, potenciando a adquisición das competencias a través da realización de esquemas, mapas conceptuais, resumos etc.
- Desenvolver as capacidades do alumnado tendo en conta as súas características e circunstancias familiares, como poden ser: a adaptación de medios, o uso da axenda escolar, adaptación dos tempos na realización de probas ou tarefas, uso de imaxes, aplicacións dixitais. - Realizar actividades de reforzo para aquel alumnado que non conseguiu adquirir os contidos traballados, como poden ser o uso de imaxes ou apoios visuais.
- Diseñar actividades de ampliación para aquel alumnado que xa adquiriu os contidos, a través da relación de tarefas de aprendizaxe integradas que aborden contidos de outras materias, afondando nos coñecementos adquiridos.
- Levar a cabo actividades complementarias, as cales amplían os aspectos curriculares, como poden ser as saídas a centros de culto, visitas a museos, exposicións, charlas formativas, etc.
- Establecer colaboracións con outras institucións (Igrexa, Concello, Deputación, organizacións sen ánimo de lucro) como poden ser o emprego dos materiais aportados por fundacións como Cáritas, Manos Unidas...
- Participar en plans e programas da Consellería de Educación e outras entidades, algúns exemplos pode ser o Plans Proxecta+, entre outros.

Ademais, para ser fieis á singularidade de cada alumno e alumna trataremos de:

- Escoller en cada caso o máis apropiado propoñendo variedade de actividades para un mesmo contido: non todos os alumnos realizarán as mesmas actividades. Diferenciamos contidos prioritarios dos outros complementarios e de ampliación.
- Graduar as diversas aproximacións que poden darse a un mesmo criterio de avaliación.
- Utilizar metodoloxías diversas, empregando materiais didácticos variados e graduados en función da súa dificultade.
- Favorecer equipos na clase que posibiliten a interacción: agrupamentos flexibles e ritmos distintos. Os grupos de traballo non estarán sempre formados polos mesmos alumnos senón que estarán en función da tarefa a realizar.
- Para alumnos máis motivados faranse actividades de ampliación que lles axuden a desenvolver as súas capacidades.
- Para alumnos con dificultades no proceso normal de aprendizaxe ofreceranse actividades sinxelas, breves e de reforzo coa intención de prestarlles todo o apoio que precisen.

Trataremos de adaptar as propostas dos protocolos sobre atención á diversidade elaborados pola Consellería de Educación á realidade e necesidade do noso alumnado, respectando as pautas específicas e medidas organizativas establecidas para este curso explicadas nas sesións de avaliación inicial.

Unha vez detectadas as necesidades deste alumnado aplicaremos o que corresponda conforme ao establecido nos protocolos do IES de acordo co disposto no PXAD do IES do Milladoiro aprobado o 14/06/17 na CCP e que se atopa na web do centro: <http://www.edu.xunta.gal/centros/iesmilladoiro/node/865>

Tamén se terán en conta outros protocolos establecidos pola Xunta de Galicia:

- Plan de actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia.
- Protocolo de identidade de xénero.
- Protocolo de Protección de datos.
- Protocolo para a prevención e o control do absentismo escolar en Galicia.
- Sobredotación intelectual

Relación de protocolos e pautas mais comúns para dar resposta a necesidades concretas:

<http://www.edu.xunta.es/portal/node/3700>

- Orientacións e respostas educativas: Alumnado con sobredotación intelectual

<http://www.edu.xunta.es/portal/node/3630>

<http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/144>

- Protocolo de consenso sobre TDAH na infancia e na adolescencia nos ámbitos educativo e sanitario: <http://www.edu.xunta.es/portal/node/13546>

- Alumnado de incorporación tardía (procedente do estranxeiro):

<http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/146>

- Orientacións e respostas educativas: Alumnado con trastornos da aprendizaxe

<http://www.edu.xunta.es/portal/node/3656> <http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/>

- Alumnado con necesidades específicas de apoio educativo por condicións persoais ou de historia escolar

<http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/410>

- Programas e plans:

<http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/412>

<http://www.edu.xunta.gal/portal/node/3791>

Para traballar a diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, intereses e capacidades dos alumnos para este curso, sirva como exemplo a seguinte relación:

Actividades multinivel: posibilitan que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axusten ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Deste xeito, nunha mesma clase posibilitábase traballar a diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a. Desta maneira favorécese unha división de tarefas entre os alumnos acorde aos seus intereses ou habilidades.

Traballos de investigación: traballos que permiten a ampliación na temática. Destacan os previstos en paralelo aos «Testemuños».

Lecturas e consultas de forma libre: moi útiles para ampliar o contexto e ofrecerlle ao alumnado un acicate para o achegamento ás fontes bíblicas.

Resulta moi útil para facilitar a lectura e consulta autónoma de glosarios. Destacan as biografías dos personaxes relacionados coas unidades, nas que se atopa información sobre eles e o seu labor.

Na biblioteca do centro hai libros de lectura a proposta deste departamento para que sexan lidos voluntariamente.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade	X	X	X	X	X	X
ET.10 - Formación estética	X	X	X	X	X	X
ET.11 - Educación para a saúde	X	X	X	X	X	X
ET.12 - Educación para a sostibilidade e o consumo responsable	X	X	X	X	X	X
ET.13 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais	X	X	X	X	X	X

Observacións:

Partimos do convencemento de que os temas transversais deben impregnar a actividade docente e estar presente na aula de xeito permanente, xa que se refiren a problemas e preocupacións fundamentais da sociedade. Apostamos por un enfoque preventivo e transformador, tratando de impulsar un cambio en determinadas actitudes do alumnado e que á súa vez fomenten valores socialmente desexables en consonancia cos valores cristiáns.

Ao traballar os mesmos descritores operativos que as demais materias, a materia de Relixión pode integrarse como una materia nos proxectos de interdisciplinidade o traballo por ámbitos. Nos propios saberes recóllese a relación con outras disciplinas.

Coidaremos escrupulosamente o uso da linguaxe revisando os textos, vídeos, páxinas web e ilustracións, a fin de evitar calquera elemento que poida atentarse contra a igualdade, a tolerancia ou calquera dos dereitos humanos. A área de formación relixiosa préstase especialmente para traballar estes temas en todos e cada un dos cursos.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Saídas culturais	Visita a centros de culto, voluntariado, museos e exposicións	X	X	X
Saídas á contorna	Para coñecer o patrimonio natural, social e cultural mais próximo	X	X	X
Charlas formativas	Profesionais de diversos ámbitos e institucións	X	X	X
Obradoiros	Relaxación e xestión de emocións, prácticas sostibles	X	X	X
Conmemoracións	Recollidas no calendario escolar ou festas cristiás	X	X	X

Observacións:

O departamento de Relixión ten intención de organizar, participar e colaborar, en coordinación con outros departamentos, nas actividades complementarias e extraescolares que sexan viables. Esta colaboración e participación abrangue as celebracións da zona, do propio IES, as sinaladas no calendario escolar así coma outras de especial interese xa que potencian o desenvolvemento académico e cultural do alumnado, amplían os seus coñecementos, fomentan actitudes de convivencia e relación entre compañeiros, e promoven novos vínculos, valores e actitudes específicos da educación e da súa formación como persoas amais de potenciar a súa autonomía persoal.

Obxectivos:

- Ampliar o horizonte cultural do alumnado.
- Adquirir uns valores e actitudes que, como a tolerancia e o respecto, son fundamentais na convivencia.
- Fomentar a autonomía.
- Coñecer e familiarizarse con acontecementos culturais que habitualmente non se ofrecen nos medios de comunicación de masas.
- Conseguir mellorar as súas competencias básicas en contextos distintos.
- Complementar o currículo das diferentes áreas.
- Fomentar as inqedanzas culturais no alumnado e contribuír ao seu desenvolvemento mediante actividades lúdicas.
- Favorecer o desenvolvemento de temas transversais.
- Desenvolver no alumnado valores de liberdade, responsabilidade, solidariedade e espírito crítico, fomentando as súas habilidades sociais.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Metodoloxía empregada
A1. PROCESO DE ENSINO. 1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
A2.PRÁCTICA DOCENTE. 1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe.
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.

Medidas de atención á diversidade
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos mínimos
Clima de traballo na aula
6. Combínase o traballo individual e en equipo.
19. Potenciouse a participación, o diálogo e a reflexión dentro da aula.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.
Outros
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.
17. Avaliáase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación.
18. O profesorado mantívose actualizado en aspectos didácticos xerais e específicos da súa materia e no uso das tecnoloxías.

Descrición:

Realizarase o seguimento e avaliación do proceso de ensino e da práctica docente durante todo o curso a través da aplicación PROENS. Ademais aplicaranse dous tipos de procedementos:

A) Unha avaliación de progreso:

1. Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, criterios de avaliación e actividades á realidade do alumnado, necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do centro.
2. Valorarase tal axuste nos informes de Departamento e nas avaliacións e, se resulta pouco axeitado, haberá de modificarse durante o percorrer do curso.

B) Unha avaliación final:

1. Prestarase moita atención ao porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa relixión sen aprobar.

2.Os resultados e as conclusións, así coma os problemas que se detecten recolleranse na memoria final de curso a fin de telos en conta e adoptar as medidas que correspondan para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Realizarase o seguimento a través da aplicación Proens, completando os datos que aparecen na mesma. Efectuaranse modificacións de consideralas pertinentes en función dos factores que as esixan e da natureza das mesmas. Levarase a cabo o seguimento que será rexistrado mensualmente nas actas do departamento. O resultado permitiranos confirmar ou modificar a programación no vindeiro curso.

Para avaliar a programación didáctica e o grao de desenvolvemento e necesidades de modificacións aplicarase unha táboa cos items que se numeran a continuación en escala 1.2.3.4. na que se anotarán os resultados.

B- AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

Periodicidade coa que se revisará.

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista.

Medidas que se adoptarán como resultado da revisión.

Avaliación da programación didáctica Indicadores

1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.
4. Adecuación da secuenciación dos obxectivos para cada unha das unidades, temas ou proxectos.
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada obxectivo.
6. Asignación a cada obxectivo do peso correspondente na cualificación.
7. Vinculación de cada obxectivo a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.
8. Asociación de cada obxectivo cos elementos transversais a desenvolver.
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.
14. Adecuación da proba de avaliación inicial.
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos mínimos.
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, obxectivos e instrumentos.
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.
31. Observacións

INDICADORES DO GRAO DE DESENVOLVEMENTO E DA NECESIDADE DE MODIFICACIÓNS

1. Respetar a secuenciación e temporalización previstas das unidades didácticas
2. Respetar a secuenciación prevista dos contidos para cada unha das unidades.
3. Respetar o grao mínimo de consecución dos saberes básicos fixado.

4. Seguir unha estratexia metodolóxica común en todo o departamento.
 5. Utilizar todos os materiais didácticos previstos.
 6. Utilizar o libro de texto como material didáctico fundamental.
 7. Respetar o plan de avaliación inicial fixado.
 8. Respetar as pautas xerais establecidas para o proceso de avaliación continua.
 9. Respetar os criterios establecidos para as recuperacións.
 10. Respetar os criterios establecidos para a avaliación final.
 11. Respetar os criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.
 12. Respetar os criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.
 13. Respetar os criterios establecidos para a avaliación das materias pendentes.
 14. Establecer medidas de atención á diversidade cando eran necesarias
 15. Informar ao titor ou titora das dificultades na aprendizaxe do alumnado.
 16. Adecuar os exames aos obxectivos establecidos.
 17. Realizar as actividades complementarias previstas.
 18. Informar ás familias sobre criterios de avaliación e contidos mínimos.
 19. Informar ás familias sobre os criterios de promoción.
 20. Contribuír desde a materia ao plan de lectura do centro.
 21. Integrar as TIC no desenvolvemento da materia.
 22. Realizar un seguimento continuado do desenvolvemento da programación
- 1 indica desenvolvemento mínimo ou inexistente; 2,desenvolvemento deficiente; 3, desenvolvemento aceptable; e 4, desenvolvemento esperado e desexado.

9. Outros apartados